

Statsråden

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/1389-4

7. mai 2025

Svar på representantforslag fra stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde fremmet i Dok 8:235 (2024-2025) om å ta strategiske grep for å gjøre Norge til en ledende og ansvarlig bruker og utvikler av kunstig intelligens.

Jeg viser til forslag fremmet i Dok 8:235 (2024-2025) av representant Tybring-Gjedde.

Jeg er enig med representant Tybring-Gjedde at vi står i en global situasjon der teknologiutviklingen beveger seg meget raskt og den sikkerhetspolitiske utviklingen kan gi grunn til bekymring. I en slik verden er det viktig for Norge å styrke vår digitale suverenitet og kapasitet for ansvarlig utvikling og bruk av kunstig intelligens. I regjeringens nasjonale digitaliseringsstrategi fremmet vi derfor en rekke tiltak som skal bidra til dette. Jeg viser da særlig til kapittel 3.2 Sørge for en sikker og fremtidsrettet digital infrastruktur, kapittel 4.1 Øke datadelingen og utnytte mulighetene i data og datadreven innovasjon, og kapittel 4.2 Utnytte mulighetene i kunstig intelligens i strategien.

Regjeringen har dermed tatt en rekke strategiske grep for å sikre at Norge skal være en ledende og ansvarlig bruker og utvikler av kunstig intelligens.

Jeg kommenterer i det følgende representantens forslag til tiltak. I utarbeidelsen av dette svaret har jeg fått innspill fra forsknings- og høyere utdanningsministeren (forslag 1), næringsministeren (forslag 3), samt forsvarsministeren og justis- og beredskapsministeren (forslag 4).

1. *Stortinget ber regjeringen etablere et statlig medfinansieringsfond for strategisk KI-infrastruktur.*

Som omtalt i digitaliseringsstrategien, arbeider regjeringen for å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens. Den nasjonale infrastrukturen vil bestå av tre hovedkomponenter: en nasjonal infrastruktur for regnekraft, en enhet hos Nasjonalbiblioteket som utvikler, vedlikeholder og tilbyr norske språkmodeller, samt en forvaltningsstruktur for KI som blant annet vil håndheve KI-forordningen og veilede om ansvarlig innovasjon og bruk av KI.

Regjeringens arbeid med en nasjonal infrastruktur for regnekraft og med språkmodeller er omtalt i systemmeldingen for forskningssystemet *Sikker kunnskap i en usikker verden* Meld St. 14 (2024–2025), kapittel 3. Der står det blant annet at regjeringen gjennomfører en konseptvalgutredning av tungregnekraft, og at regjeringen vil vurdere anbefalingene fra utredningene og kvalitetssikringsrapportene om nasjonal infrastruktur for regnekraft. Den nasjonale infrastrukturen vil bl.a. levere tungregnekraft til utvikling av KI-løsninger i offentlige virksomheter og i næringslivet.

En sentral del av infrastrukturen er den nyopprettede enheten ved Nasjonalbiblioteket, som skal trene, oppdatere og tilgjengeliggjøre grunnleggende språkmodeller for allmenn bruk. Disse modellene vil være trent på norsk og samisk materiale, med tydelig dokumentert treningsdata og avklarte opphavsrettigheter. Målet er å tilby språkmodeller som bedre gjenspeiler norske og samiske språk og samfunnsforhold enn de store internasjonale modellene, og som kan fintrenes av norske aktører til ulike formål.

De nevnte tiltakene for norske språkmodeller og en fremtidig nasjonal infrastruktur for regnekraft innebærer nettopp en statlig medfinansiering for utvikling av kunstig intelligens for norske teknologimiljøer i næringslivet, i offentlige virksomheter samt for norske forskningsmiljøer. Disse satsingene er godt ivaretatt gjennom etablerte finansieringsmekanismer og virkemidler, blant innenfor Norges forskningsråd. I tillegg har regjeringen i Meld St. 14 (2024–2025) varslet at den vil utrede nye tiltak for økt privat finansiering av forskning som styrker samarbeidet mellom akademisk, næringslivet og offentlig sektor, og løfter næringslivets konkurranseevne.

I begrunnelsen for forslaget om et statlig medfinansieringsfond for strategisk KI-infrastruktur viser representanten til Nysnø og Investinor som mulige modeller. Investinor og Nysnø er statlige virkemidler med ulike formål.

Formålet til Investinor er å bidra til bedre kapitaltilgang i tidligfasemarkedet gjennom å utøve sju hovedmandater på vegne av staten. Investeringskapitalen til de ulike mandatene er lagt i egne fond i datterselskap under Investinor AS. Morselskapet Investinor AS er forvalter for

fondene. Kapital som er holdt av til oppfølgingsinvesteringer, er plassert på statlige kontoer eller i markedsbaserte fond av obligasjoner og sertifikater med lav kreditt- og renterisiko.

Nysnø Klimainvesteringer AS (Nysnø) ble stiftet i desember 2017. Staten er eier i Nysnø for å bidra til kapitaltilgang til næringslivet for investeringer i tidligfaseselskaper som reduserer klimagassutslipp. Statens mål som eier er høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer. Selskapets formål er å bidra til reduserte klimagassutslipp gjennom investeringer som direkte eller indirekte bidrar til dette. Investeringene skal i hovedsak rettes mot ny teknologi i overgangen fra teknologiutvikling til kommersialisering.

Nærings- og fiskeridepartementet, som forvalter disse virkemidlene, har ikke gjort en vurdering av hvorvidt Nysnø eller Investinor er fondsmodeller som kan egne seg til formålet representanten viser til. Dette må eventuelt vurderes når det er nærmere definert hva som skal være formålet med et statlig medfinansieringsfond for KI infrastruktur.

2. Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt rammeverk for midlertidige og kontrollerte unntak fra eksisterende regelverk for KI-testing i ulike sektorer.

For å utnytte potensialet i KI må både offentlig sektor og næringslivet kunne teste og ta i bruk KI raskt og trygt. Da er kjennskap til regelverk, tilgang til data, kompetanse, lederskap og risikovilje avgjørende. Regjeringen jobber med å gjennomføre EUs KI-forordning i norsk rett. Forslag til en KI-lov skal etter planen sendes på alminnelig høring før sommeren. Dette skal gi en forutsigbar regulering av kunstig intelligens, og gi norsk næringsliv like vilkår som i Europa for øvrig. Regelverket skal etter planen tre i kraft i Norge i løpet av 2026.

KI-forordningen stiller også krav om opprettelse av regulatoriske sandkasser, og regjeringen vil styrke veiledningen for ansvarlig KI-utvikling gjennom disse regulatoriske sandkassene. Derfor etablerer vi KI Norge, en nasjonal arena for innovasjon og ansvarlig KI. KI Norge skal være en del av Digitaliseringsdirektoratet. KI Norge skal ha en pådriver- og veilederrolle for ansvarlig innovasjon med KI, og skal sammen med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Datatilsynet ha ansvaret for den regulatoriske KI-sandkassen. KI-sandkassen skal bidra til økt konkurranseevne og gi muligheter for norske KI-systemer på markedet. Her kan norske virksomheter eksperimentere, utvikle og trene innovative KI-systemer innenfor trygge og kontrollerte rammer før produktet lanseres eller tas i bruk. Oppstartsselskaper og SMBer vil spesielt dra nytte av dette. Sandkassen skal også bidra til bedre forståelse av regelverket og deling av beste praksis.

3. Stortinget ber regjeringen innføre en «innovasjonskvote» i offentlige budsjetter, der en andel øremerkes testkjøp og piloter av ny teknologi, særlig innen forsvar, sikkerhet, helse og utdanning.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) forvalter arbeidet med offentlige anskaffelser. Målet for arbeidet er at offentlig sektor gjennomfører effektive og innovative anskaffelser som bidrar til å fremme grønn omstilling og bærekraftig utvikling.

Innovative anskaffelser er et prioritert fagområde i DFØ. DFØ har utviklet nye konsepter for kompetanse og veiledning om innovative anskaffelser generelt, og samarbeid med oppstartsselskaper spesielt.

I tildelingsbrevet for 2025 er DFØ bedt om å gjennomføre tiltak for bedre måling av innovasjon, og DFØ arbeider for å utvikle kunnskapsgrunnlaget om indikatorer som er sentrale for å måle innovative anskaffelser. Fremover vil DFØ også pilotere kunstig intelligens (KI) som verktøy for å gjøre mer presise målinger.

DFØ har også utarbeidet en gapanalyse for å vurdere offentlige oppdragsgiveres krav til innovasjon sett opp mot markedets tilbud, og utarbeidet en ny nettside med oversikt over antall innovative og innovasjonsvennlige anskaffelser¹.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet har for 2025 tildelt 2 mill. kroner til Digitaliseringsdirektoratet for å styrke innovasjons- og teknologisamarbeidet mellom offentlig og privat sektor. Formålet med tildelingen er å koble behov i offentlig sektor med løsninger som oppstartsvirksomheter i teknologimarkedet kan tilby. Ordningen heter Stimulab-tek. Ved å bygge på etablerte strukturer, prosesser og møteplasser for Stimulab, kan gjennomføringen skje effektivt og målrettet.

Forslag om bruk av innkjøpsmakt og innføring av en innovasjonskvote i offentlige budsjetter, med øremerking av midler til testkjøp, reiser en rekke spørsmål som krever bredere faglig vurdering. En slik vurdering må også omfatte en kartlegging av om det finnes særlige behov knyttet til forsvar, sikkerhet og helse.

4. *Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt dual-use compute-senter og en sikker skyplattform under norsk eierskap, med nødvendige sikkerhetsgodkjenninger og interoperabilitet med NATO-standarder.*

På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet har Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) gjennomført en konseptvalgutredning for en nasjonal skytjeneste. Utredningen har vært til ekstern kvalitetssikring, og det er valgt et konsept for en nasjonal skytjeneste.

Valgt konsept tar utgangspunkt i at det inngås avtale med én eller noen få leverandører som skal eie, levere, videreutvikle og drifte en lukket skytjeneste for ugradert skjermingsverdig informasjon. Valgt konsept gir staten tilgang på kompetanse, ressurser og innovasjonskraft. Det skal stilles krav til nasjonal kontroll av skytjenesten som leverandører må tilfredsstille og gi garantier for. Nasjonal skytjeneste skal defineres som skjermingsverdig infrastruktur etter sikkerhetsloven og det skal gjennomføres en sikkerhetsgradert anskaffelse. Regelverket for skytjenester skal tydeliggjøres, og det skal etableres et kravsett for ugradert skjermingsverdig informasjon.

¹ [Innovative anskaffelser - hovedside](#) | [Anskaffelser.no](#)

Med utgangspunkt i sammenfallende behov er det besluttet at utviklingen av en nasjonal sky skal samkjøres med Program Felles IKT, som utarbeider en felles IKT-løsning for departementsfelleskapet. Samkjøringen vil gi viktig erfaringsgrunnlag for den videre utviklingen av en nasjonal skytjeneste for øvrige deler av forvaltningen. Dette arbeidet pågår nå. NSM bistår i dag programmet og vil gjøre det i en periode fremover, før arbeidet går over i neste fase for å avklare øvrige problemstillinger.

Som en viktig del av utredningsgrunnlaget er det innhentet erfaringer fra andre toneangivende land, med særlig vekt på erfaringer av overføringsverdi til norske forhold. I det videre arbeidet legges det opp til utstrakt dialog med både nasjonale og internasjonale aktører, herunder potensielle brukere av tjenesten, samt leverandørmarkedet. Forprosjektet vil utrede detaljene i valgt konsept.

I langtidsplanen for forsvarssektoren (*Forsvarsløftet – for Norges trygghet Prop. 87 S (2023–2024)*) legger regjeringen til rette for en betydelig FoU-satsing («FoU-løft») og tar flere grep for å møte et mer sammensatt utfordringsbilde. Regjeringens hovedgrep er å legge til rette for bedre samordning mellom FoU-systemene på militær og sivil side. Det skal utvikles ett felles, nasjonalt forskningssystem som håndterer Norges totale kunnskapsbehov for både åpen, skjermingsverdig og gradert kunnskap.

Det er opprettet prosjekt som skal etablere felles standarder og prosedyrer for forsvarssektoren som understøtter multidomeneoperasjoner og fellesoperativ anvendelse av Forsvarets data som også virker muliggjørende for bruk av kunstig intelligens i forsvarssektoren.

I systemmeldingen for forskningssystemet foreslår regjeringen også tiltak for å samordne FoU-systemene på sivil og militær side og legge til rette for mer samarbeid om åpen, skjermet og gradert forskning. Målet er bedre samordning og mer effektiv anvendelse av FoU på tvers av samfunnsområder og skjermingsbehov. I denne meldingen har regjeringen følgende mål og prinsipper for utviklingen av et felles forskningssystem:

Regjeringen har følgende mål for utviklingen av et felles forskningssystem for åpen, skjermet og gradert FoU:

- *Norges forskningsinnsats skal anvendes effektivt på tvers av åpen, skjermet og gradert forskning.*
- *Forskningssystemet skal ha nødvendige mekanismer for å beskytte kunnskap og teknologi, når det er nødvendig.*
- *Forskningssystemet skal legge til rette for at forskningsfronten i større grad kan anvendes på problemstillinger som er relevante for forsvar, sikkerhet og beredskap, og styrke samfunnets samlede motstandskraft.*
- *Forskningssystemet skal bidra til nasjonal egenevne innenfor viktige teknologier og fagområder.*

Følgende prinsipper ligger til grunn for samordningen:

- *Det nasjonale forskningssystemet skal være så åpent som mulig og så lukket som nødvendig.*
- *Deltakelse i forskning som er relevant for forsvar, sikkerhet og beredskap skal være basert på frivillighet.*
- *Videreutviklingen av forskningssystemet skal som hovedregel bygge videre på eksisterende funksjoner og eksisterende aktørers ansvarsområder, herunder at Norge skal ha ett forskningsråd.*

I systemmeldingen for forskningssystemet diskuteres også hvordan forskningssystem skal rustes for det digitale skiftet, og bedre tilgang til regnekraft (en forutsetning for utnyttelse av kunstig intelligens). Det økende volumet og mangfoldet av data som genereres, skaper store muligheter innenfor forskning og innovasjon, men det krever betydelig regnekraft å utnytte disse dataene. Økt kapasitet til tungregning kan møte behov i forskning og offentlig forvaltning og utnytte potensialet i kunstig intelligens.

Gjennom styrket samordning mellom FoU-systemene på militær og sivil side vil det etableres system(er) som vil bidra til å koble mer utradisjonelle leverandører til Forsvaret og forsvarssektorens behov. Videre ligger det også en ambisjon om å samordne forskningsinnsatsen innenfor totalforsvar og sammensatte trusler i langtidsplanen for forsvarssektoren, med målsetting om å styrke brobyggende kunnskapsutvikling på tvers av forsvar, sikkerhet og beredskap (sivilt-militært samarbeid).

Med hilsen

Karianne Oldernes Tung